

Projektni pristup

ŠTO JE PROJEKT?

Vremenski ograničen skup radnji poduzet radi stvaranja jedinstvenog proizvoda (ili usluge)

- i Vi i meštari ste imali OGRANICENO vrijeme
- jedan projekt a MNOGO radnji, operacija
- jedinstven proizvod – STAN ili VINO
  - NIKAD više ista ekipa, na istom zadatku, a pogotovo ne s istim novcem i u istom vremenu

PROJEKT & OPERACIJA

Operacije su:

- neprekidne
- mogu se ponavljati
- svrha im je podupiranje i održanje poslovanja, čak i kada se ciljevi promijene

UPRAVLJANJE PROJEKTOM

Upravljanje projektom je primjena:

- znanja
- vještina
- alata i
- tehnika u

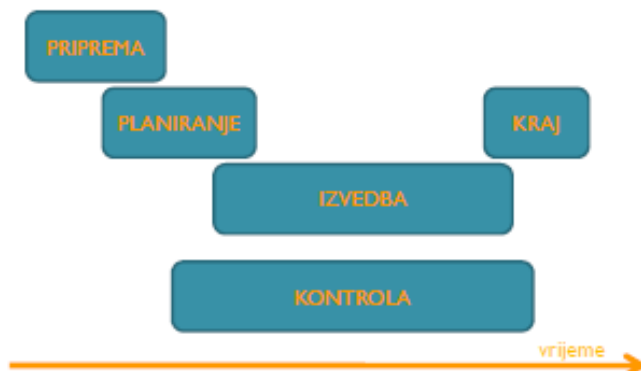
projektom aktivnostima da bi se ispunili projektni zahtjevi.

Upravljanje projektom uključuje:

- utvrđivanje zahtjeva
- postavljanje jasnih i ostvarivih ciljeva
- uspostavu ravnoteže između suprotstavljenih zahtjeva na kvalitetu, doseg, vrijeme i trošak
- prilagodbu specifikacija, planova i pristupa interesima i očekivanjima različitim zainteresiranim stranama (eng. Stakeholders).

Grupe aktivnosti (ne FAZE projekta!) -> nisu faze zato što se preklapaju

STAKEHOLDERS & PROJECT (PMBOK) (Stakeholders = interesna grupa, zainteresirani)

Stakeholderi su osobe ili organizacije (npr., klijenti, sponzori, obavljajuće organizacije ili javnost), koji su aktivno uključeni u projekt ili čiji interesi mogu biti pozitivno ili negativno utjecani performansama ili završetkom projekta.

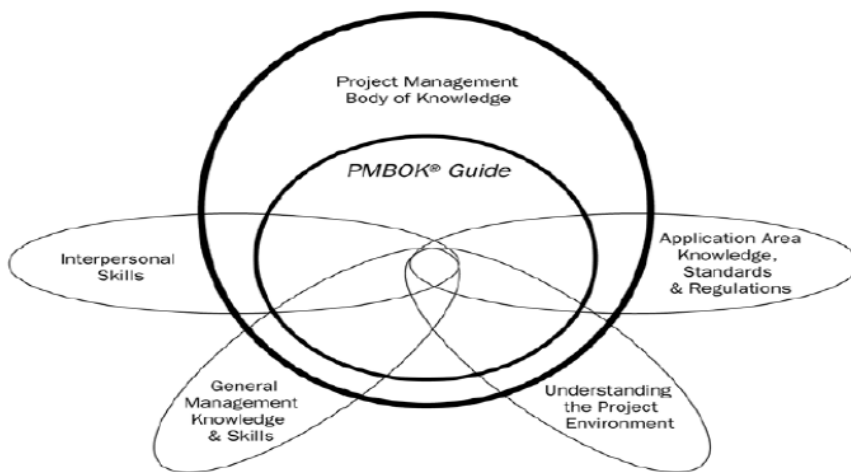
Stakeholderi također mogu utjecati na projekt, njegove isporuke i članove projektnog tima.

Tim za upravljanje projektom mora identificirati i unutarnje i vanjske Stakeholdere kako bi se utvrdilo zahtjeve projekta i očekivanja svih uključenih strana.

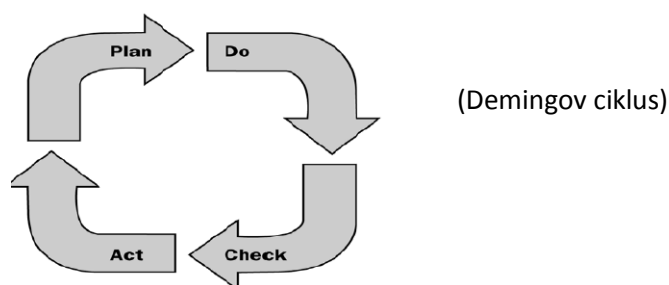
Nadalje, voditelj projekta mora upravljati utjecajem različitih dionika u vezi s projektnim zahtjevima da se osigura uspješan ishod.

(tekst preveden sa engleskog iz prezentacije – moj je je prijevod nije Google translate pa nemajte brige ;)

Područja potrebna timu

PM Procesi (PDCA-Ciklus, PMBOK)

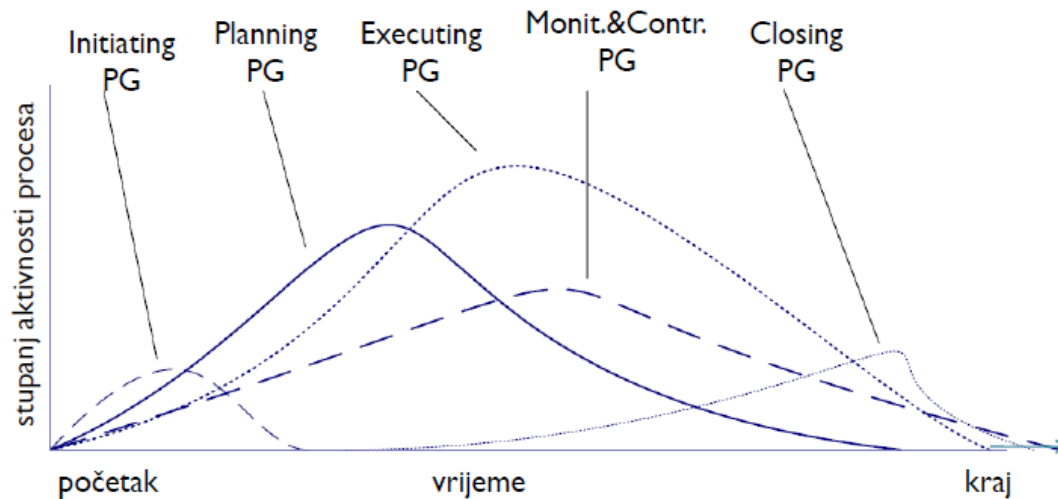

STANDARD UPRAVLJANJA PROJEKTOM (PMBOK)

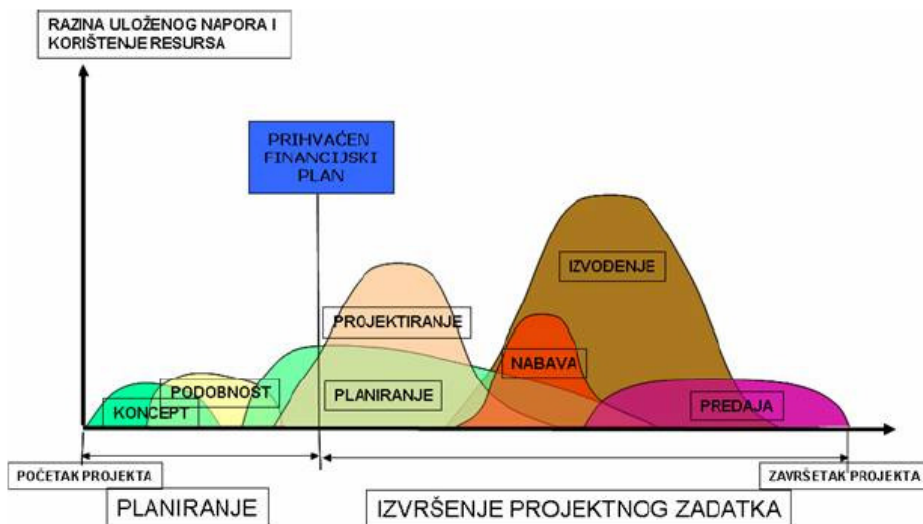
- Grupa procesa započinjanja (eng. Initiating Process Group) – definira i odobrava projekt ili fazu projekta.
- Grupa procesa planiranja (eng. Planning Process Group) – definira i istancava svrhu, planira smjer i akcije za postizanje cilja i dosega.

- Grupa izvršnih procesa (eng. Executing Process Group) – koordinira ljudske i druge resurse u svrhu provedbe plana
- Grupa upravljackih procesa (eng. Monitoring and Controlling Group) – mjeri i prati napredak radi uocavanja odstupanja od plana s ciljem poduzimanja korektivnih akcija
- Grupa završnih procesa (eng. Closing Process Group) – formalizira prihvatanje proizvoda, usluge ili rezultata i dovodi do završetka projekta ili faze projekta.

Tijek projektnih aktivnosti (PMBOK)

Tijek projektnih aktivnosti

Upravljanje projektom

5 grupa procesa

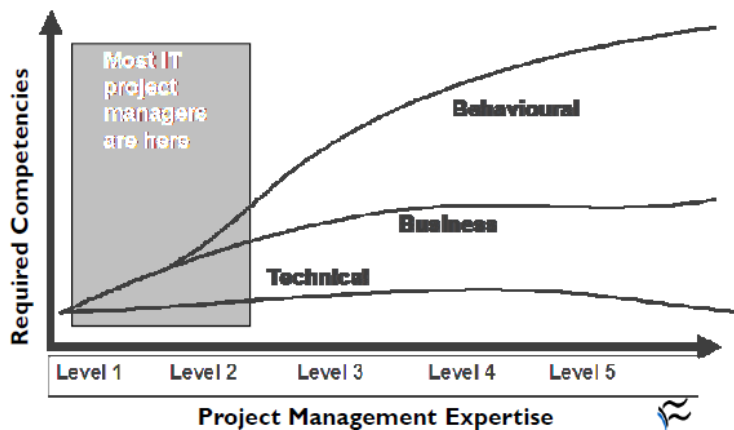
- Pripremanje, Planiranje, Izvršavanje, Kontrola i nadzor, Završavanje

9 područja

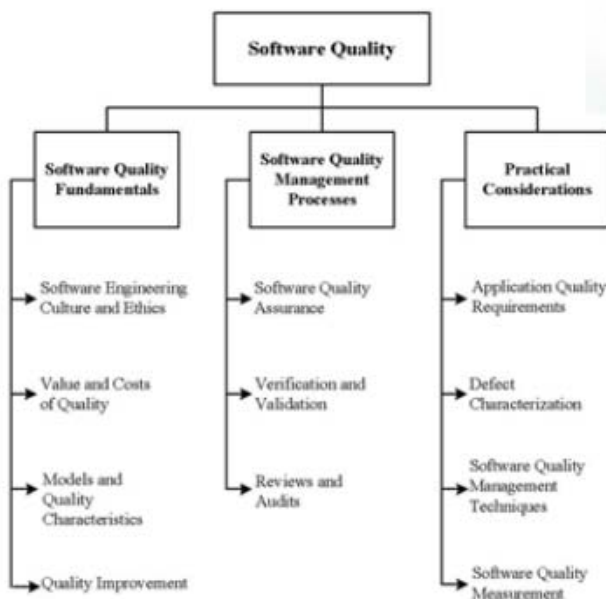
- Opseg, Vrijeme, Troškovi, Kvaliteta, Ljudski resursi, Komunikacija, Rizici, Nabava, Integracija

42 procesa

Voditelji projekata na CMM-skali zrelosti

KVALITETA SOFTVERA

SWEBOK Teme o Kvaliteti

Intelektualno vlasništvo

Materijalna dobra se prepoznaju, pa je odavno uspostavljen sustav zaštite, cuvanja i skrivanja a slijedno i sustav pravne zaštite materijalnog vlasništva.

Nematerijalna dobra su proizvodi ljudskog uma i nisu tako jasno prepoznata kao materijalna dobra pa je i njihovo vrednovanje a time i zaštita (pa i pravna zaštita) slabije razvijena.

Njihova vrijednost ovisi o korištenju i o mišljenju i ocjeni drugih (a ne samog autora) pa ih se mora štititi na drugi način nego materijalna dobra.

Kako bi se zaštitila ova vrsta dobara, te na taj način potakla ljudska kreativnost koja doprinosi općem društvenom razvitku, razvijen je odgovarajući sustav pravne zaštite intelektualnog vlasništva.

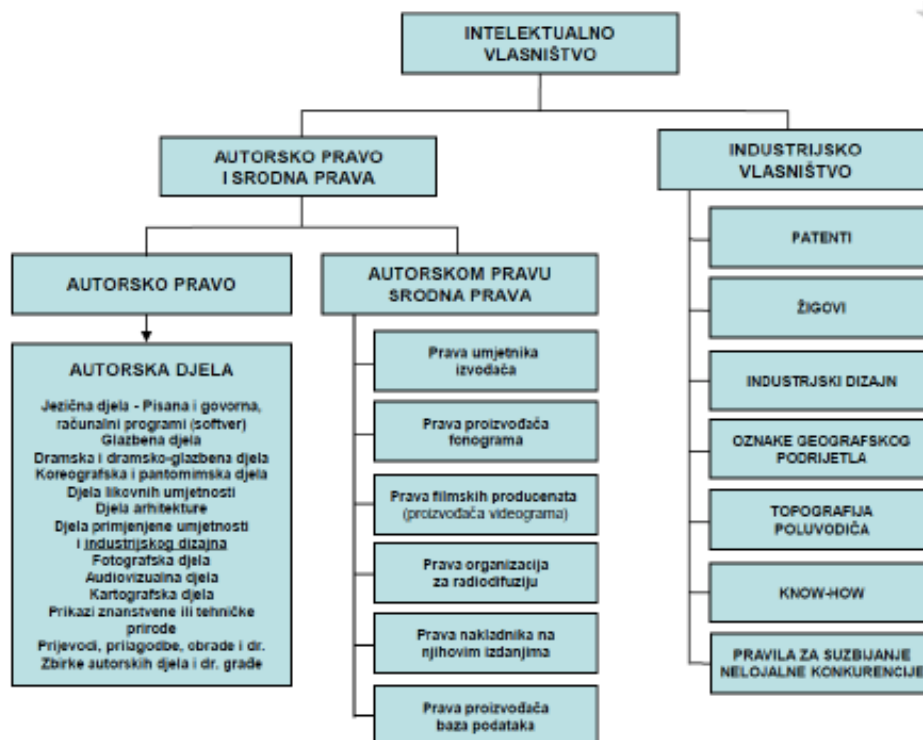
Intelektualno vlasništvo obuhvata autorsko i srodna prava, te prava industrijskog vlasništva.

Autorsko pravo je isključivo pravo autora na raspolaganje njihovim književnim, znanstvenim ili umjetničkim djelima, te djelima iz drugih područja stvaralaštva; srodna prava na sličan način odnose se na prava umjetnika izvođača, proizvođača fonograma i emitiranja radija i televizije;

Industrijsko vlasništvo obuhvata prava kojima proizvođači štite od konkurenata svoje poslovne interese, položaj na tržištu i sredstva uložena u istraživanje, razvoj i promociju.

Pojedine aspekte ili svojstva nekog proizvoda moguće je zaštititi kroz jedan ili više raznih oblika intelektualnog vlasništva, koji se međusobno nadopunjuju. Patentom se štiti novo rješenje nekog tehničkog problema, industrijskim dizajnom štiti se novi vanjski oblik ili izgled proizvoda, a žigom ("registered trade mark") se štiti neki znak koji služi za razlikovanje od sličnih proizvoda i/ili usluga na tržištu.

Oblici:

AUTORSKO PRAVO

Autori djela iz područja književnosti, znanosti i umjetnosti i drugih područja stvaralaštva imaju isključivo pravo korištenja ili odobravanja drugima korištenja svog djela. To pravo autora, kao i sustav pravnih instrumenata kojima se to pravo štiti, naziva se autorsko pravo.

Autor može zabraniti odnosno pod ugovorenim uvjetima odobriti umnožavanje, javnu izvedbu, snimanje, emitiranje, prijevod ili prilagodbu svog djela. Autori često ekonomska prava nad svojim djelima ustupaju pojedincima ili pravnim osobama koje ih mogu najbolje komercijalno iskorištavati, u zamjenu za plaćanja (tantijeme) koja ovise o korištenju djela. Međutim, moralna prava autora zauvijek ostaju u njegovom posjedu, bez obzira na to kome autor ustupi ekonomska prava.

Autorskim pravom ne štiti se ideja nego djelo koje je izražaj ideje ljudskog uma, bez obzira na vrstu ili kvalitetu izražaja. Autorsko pravo nastaje samim stvaranjem djela i, za razliku od većine drugih oblika intelektualnog vlasništva, ne podliježe nikakvom administrativnom ili registracijskom postupku.

SRODNA PRAVA

Srodna prava odnose se na prava i sustav pravne zaštite umjetničkog izražaja, te zaštite organizacijskih, poslovnih i financijskih ulaganja u izvođenje, proizvodnju, distribuciju i radiodifuziju autorskih djela, a obuhvaćaju:

- prava umjetnika izvođača
- prava proizvođača zvučnih snimki
- prava organizacija za radiodifuziju.

Autorsko pravo i srodna prava

Članak 2. Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima (ZASP):

- (1) Autorsko pravo pripada, po svojoj naravi, fizičkoj osobi koja stvori autorsko djelo.
- (2) Pravo umjetnika izvođača pripada, po svojoj naravi, fizičkoj osobi koja izvede djelo iz književnog ili umjetničkog područja ili izražaje folklor.
- (3) Nositeljem drugih srodnih prava može biti svaka fizička i pravna osoba, ako zakonom nije drukčije određeno.
- (4) Autorsko pravo i srodna prava mogu se protiv volje njihovih nositelja ograničiti samo pod pretpostavkama i na način određen zakonom.

Što autorsko pravo ne štiti?

Autorsko pravo ne štiti:

- ideje, znanstvena otkrivanja, postupke, metode rada i matematičke koncepte,
- službene tekstove iz područja zakonodavstva, uprave i sudstva, kao i njihove zbirke koje su objavljene radi službenog informiranja javnosti,
- dnevne novosti i druge vijesti koje imaju karakter obične medijske informacije.

AUTORSKO DJELO

Autorsko djelo je originalno, duhovno (intelektualno) ostvarenje iz književnog, umjetničkog i znanstvenog područja, koje ima individualni karakter i koje je na neki način izraženo.

Autorska djela jesu osobito:

- jezična djela (pisana djela, govorna djela, računalni programi),

- glazbena djela, s riječima ili bez riječi,
- dramska i dramsko-glazbena djela,
- koreografska i pantomimska djela,
- djela likovnih umjetnosti (s područja slikarstva, kiparstva i grafike), te ostala djela likovnih umjetnosti,
- djela arhitekture,
- djela primijenjenih umjetnosti i industrijskog dizajna,
- fotografska djela i djela proizvedena postupkom sličnom fotografskom,
- audiovizualna djela (kinematografska djela i djela stvorena na način sličan kinematografskom stvaranju),
- kartografska djela, prikazi znanstvene ili tehničke prirode kao što su crteži, planovi, skice, tablice i dr.

AUTOR

Autor djela je fizička osoba koja je djelo stvorila. Autorom se smatra osoba čije je ime, pseudonim ili znak na uobičajen način označen na primjercima djela dok se ne dokaže suprotno.

Ako je više autora sudjelovalo u izradi djela radi se o koautorskom djelu. Ako je tako ostvareno djelo nedjeljiva cjelina, koautorima pripada zajedničko autorsko pravo na stvorenom djelu. Ako dva ili više autora sastave svoja djela radi njihovog zajedničkog korištenja, svaki od autora zadržava autorsko pravo na svojem autorskom djelu.

Poglavlje 8.1 Posebne odredbe za racunalne programe (ZASP)

Predmet zaštite

- Članak 107.

Racunalni program je zaštićen kao jezično djelo po ovom Zakonu ako je izvoran u smislu da predstavlja vlastitu intelektualnu tvorevinu svog autora. Pojam racunalni program obuhvaća izražaj racunalnog programa u bilo kojem obliku uključujući i pripremni dizajnerski materijal. Ideje i nacela na kojima se zasniva bilo koji element racunalnog programa, uključujući i ona na kojima se zasnivaju njegova sučelja, nisu zaštićena autorskim pravom.

Racunalni program stvoren u radnom odnosu

- Članak 108.

Ako je racunalni program stvorio zaposlenik u izvršavanju svojih obveza ili slijedeći upute poslodavca, poslodavac je isključivo ovlašten izvršavati sva imovinska prava na tako stvorenom programu, ako ugovorom nije drugačije određeno.

PATENT

Patent je pravo priznato za izum koji nudi novo rješenje nekog tehničkog problema, a obično se odnosi na određeni proizvod, postupak ili primjenu.

Patent se stjece priznanjem prava od strane ovlaštenog tijela za dodjelu tog prava (u Republici Hrvatskoj Državni zavod za intelektualno vlasništvo), na temelju ispitivanja prijave patenta koja opisuje izum.

Zaštita patentom predstavlja učinkovito poslovno sredstvo koje njegovim nositeljima (vlasnicima)

omogućuje povrat sredstava uložених u istraživanje i razvoj novih proizvoda i tehnologija, kroz monopol na upotrebu zaštićenog tehničkog rješenja tijekom trajanja patentne zaštite.

Patent osigurava vlasniku isključivo pravo na izradu, korištenje, stavljanje u promet ili prodaju izuma zaštićenog patentom, tijekom ograničenog vremenskog perioda koje ne može trajati dulje od 20 godina od datuma podnošenja prijave patenta.*. Protekom tog vremena patent postaje javno dobro, svakom dostupno na uporabu.

Patent predstavlja vlasništvo čiju uporabu na određeno vrijeme vlasnik može dopustiti drugim osobama davanjem licencije, ili ga može u potpunosti prenijeti na druge osobe.

Uvjeti za patent

Suštinski uvjeti koje neki izum mora zadovoljiti za priznanje patenta jesu:

- novost u odnosu na postojeće stanje tehnike,
- inventivna razina (tj. neociglednost) i
- industrijska primjenjivost (tj. praktična primjenjivost u industrijskom opsegu).

Prijava patenta

Patent se stjece priznanjem od strane ovlaštenog tijela, na temelju ispitivanja prijave patenta koja opisuje izum. Ovlašteno tijelo može biti nacionalni ured (u Republici Hrvatskoj je to Državni zavod za intelektualno vlasništvo), ali i regionalni ured koji ispituje prijavu patenta za više zemalja neke regije (za Republiku Hrvatsku kao članicu Europske patentne organizacije to je Europski patentni ured). Patent se ostvaruje prema teritorijalnom nacelu, tj. vrijedi samo na teritoriju one države ili regije u kojoj je priznat.

Da bi ostvario patentnu zaštitu za svoj izum, prijavitelj je u postupku za priznanje patenta dužan otkriti tehničke detalje svog izuma u opsegu koji omogućuje stručnjaku iz predmetnog područja izradu ili upotrebu izuma. Takav opis izuma postaje, nakon određenog propisanog perioda tajnosti, javno dostupan svim zainteresiranima.

Drugim riječima, patentni sustav predstavlja u stvari neku vrstu razmjene u kojoj izumitelj pristaje otkriti društvu pojedinosti svog izuma, kako bi se omogućio tehnološki napredak, u zamjenu za pravo isključivog raspolaganja tijekom određenog razdoblja.

O patentu

U RH imamo cca 2.000 patenata.

U svijetu je registrirano cca 80.000.000 patenata.

Vecina patenata je zaštićena LOKALNO.

Čak je i transport zaštićenog proizvoda kroz državu zaštićen.

ALI – vecina od onih 80.000.000 patenata je nezaštićeno u RH!!!!

U EU se zarađuje 7 EUR/patent godišnje a troši 13 EUR/patent godišnje < 1% patenata dođe do komercijalizacije.

Patent ima samo POTENCIJALNU vrijednost.

30% istraživanja u EU godišnje se radi samo zato što se ne pregleda baze patenata!

Može - ne može

Što se može patentirati

- proizvod sam po sebi
- uređaj za proizvodnju proizvoda
- postupak ili metoda za proizvodnju proizvoda
- način uporabe proizvoda
- ...

Što se ne može patentirati

- SW
- matematičke metode
- poslovne metode
- medicinski i kirurški postupci
- otkrica
- nove vrste biljaka i životinja
- znanstvene teorije

U nekim drugim državama je drugačije – ovo vrijedi u EU.
SW: moguće je zaštita nekih algoritama.

Pribavljanje patentnih prava

- u USA – tko prvi izmisli, njegovo je
  - u EU – tko prvi unese u bazu patenata, njegovo je
  - u USA su prava izumitelja unesena u ustav
  - u RH je zakonodavstvo usklađeno s EU
- 18 mjeseci prođe od prijave do objave patentne prijave

General Motors model

- Traže područje za istraživanje
- nađu partnere u akademskoj sferi
- krenu u istraživanje
- kad dođu do patenata, naprave prijave
- vlasništvo podijele u omjeru 50-50
- daljnje istraživanje uzmu kod sebe

Baze patenata

(<http://www.dziv.hr/hr/eusluge/pretrazivanje-bazapodataka/patent/>)

30% istraživanja u EU godišnje se radi samo zato što se ne pregleda baza patenata!

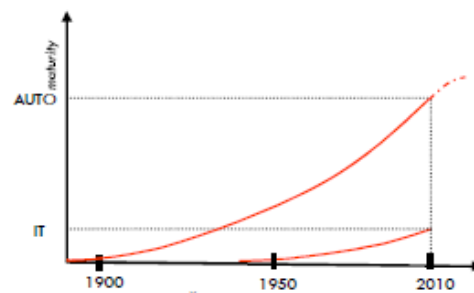
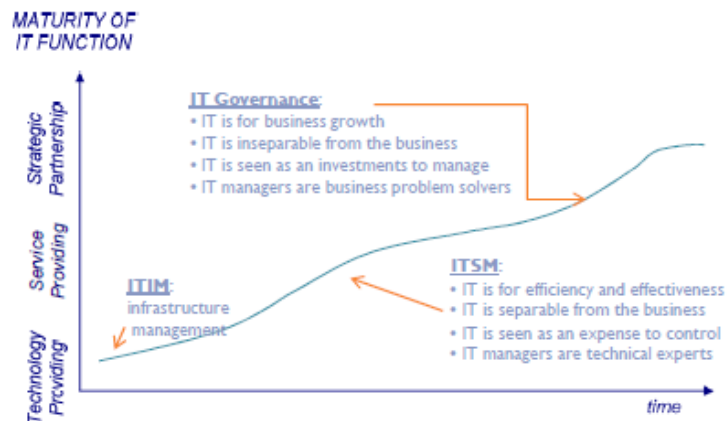
OSTALI OBLICI INDUSTRIJSKOG VLASNIŠTVA

Intelektualno vlasništvo sa primjenom u industriji:

- Patenti (za izume)
- Žigovi (robni i uslužni)
- Industrijski dizajn oblicje (modeli i uzorci) – dizajn
- Oznake zemljopisnog podrijetla (proizvodi i usluge)
- Planovi rasporeda integriranih sklopova za topografiju poluvodica

Znanje i iskustvo, ne samo u tehničkom smislu, nije zaštićeno isključivim pravom. Onaj tko raspolaže sa njim određuje tajnost i ustupanje drugima – povjerljive informacije.

IT (r)evolucija i trendovi

Trendovi u IT

- Neki ce postati svakodnevnica
- Neki ce ugasnuti

A onda ce doci novi trendovi...